

РОЗВИТОК АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Писарева Ю.В.

Вінницька філія ПВНЗ “Європейський університет”

В даній статті розкрито стратегічну мету розвитку аграрної політики України. Проаналізовано напрямки комплексного підходу сільських територій.

Актуальність даної теми полягає в тому, що для України розвиток аграрної політики є дуже важливим. Забезпечення якісного розвитку аграрної політики України мають стати створення високо конкурентного аграрного виробництва і забезпечення продовольчої безпеки країни, а також забезпечення високої конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції

Питаннями розвитку АПК в Україні займаються багато провідних науковців, такі як О. Онищенко, С. Дем'яненко, І. Свідерська, В. Юрчишин та багато інших.

Останнім часом у політичному і науковому середовищі дедалі активніше обговорюється питання про необхідність розробки стратегії розвитку аграрної політики України на наступні 10 років. При цьому зазначається, що однією з ключових проблем АПК країни є відсутність чітких стратегічних орієнтирів його розвитку - основної мети і завдань. Для виправлення ситуації Міністерство аграрної політики України розробило документ "Про основи державної аграрної політики України", який направлено до парламенту як проект Закону України.

Цілями даної статті є:

- ✓ визначення стратегії розвитку аграрної політики України і підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції;
- ✓ визначення напрямків державної підтримки села;
- ✓ вплив вступу України до СОТ на розвиток аграрного сектору економіки.

Стратегічною метою розвитку аграрної політики України мають стати створення високо конкурентного аграрного виробництва і забезпечення продовольчої безпеки країни. При цьому визначення категорії "продовольча безпека", під якою слід розуміти не тільки фізичну наявність продуктів харчування, але й рівень їх економічної доступності для населення. Слід також зазначити, що треба відмовлятися від принципу забезпечення "раціональних норм споживання продуктів харчування". Основним напрямом досягнення стратегічної мети розвитку аграрної політики має стати стимулювання попиту на продукти харчування шляхом збільшення доходів громадян, головними критеріями оцінки цього попиту – підвищення продуктивності та ефективності сільського господарства, а також зростання добробуту сільських жителів.

Пріоритетом у розвитку аграрного виробництва має стати забезпечення високої конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки на внутрішньому і зовнішніх аграрних ринках. Для цього необхідно створити умови "прозорої" конкуренції по всьому ланцюгу товарного циклу – від господарського виробника до кінцевого споживача продуктів харчування, конкурентне, спеціалізоване сільське господарство зможе забезпечувати значні надходження до бюджету. Даному зв'язку необхідно розмежувати аграрний бізнес і проблеми розвитку села. Аграрна політика повинна визначити напрями розвитку сільського господарства, поліпшення конкурентоспроможності та якості аграрної продукції, підвищення родючості землі та забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарського виробництва.

Певний позитивний вплив на зростання продуктивності сільськогосподарських підприємств, принесуть безумовно лише заходи держави, спрямовані на поліпшення економічних умов господарювання на селі, що сприяє поліпшенню їх фінансової забезпеченості та дозволить подолати тенденцію до зниження обсягів застосування мінеральних добрив і захисту рослин від хвороб і шкідливих, що, у свою чергу, забезпечило підвищення

врожайності сільськогосподарських культур і зростання продуктивності рослинництва. В результаті здійснення стимулюючих заходів щодо розвитку тваринництва воно стало продуктивнішим. На жаль, падіння цін реалізації продукції (особливо на зерно – у 2001-2002 рр.) і тваринницької (у 2002 р.) послабило позитивний вплив на формування сприятливих умов для господарювання на селі.

Державна підтримка необхідна саме селу, а не аграрному бізнесу. Село – це не тільки сільське господарство, а також шляхи, газо- і водопостачання, каналізація, зв'язок, медицина, освіта, побутове обслуговування тощо. Адже, здебільшого, сьогодні наше село живе, як і тисячу років тому (за винятком електрики), без централізованого газо- і водопостачання, каналізації, елементарних побутових послуг, кваліфікованої медичної допомоги, сільських асфальтованих шляхів. Усе це особливо контрастує на фоні сільської місцевості Європи і Північної Америки, де в умовах проживання сільських і міських жителів різниці немає. Тому саме сюди повинні направлятися державні бюджетні кошти. Саме цим повинна визначатися державна підтримка селу, а не пільгами аграрному виробництву.

Домогосподарства, які займалися виробництвом сільськогосподарської продукції, тобто господарства населення, є в усіх країнах. Проте їх частка як у використовуваних сільськогосподарських угіддях, так і в обсягах валової сільськогосподарської продукції у різних країнах далеко не однакова. Зумовлюється це рядом причин, і зокрема:

- ✓ часткою сільського населення в загальній чисельності громадян країни, а також часткою зайнятих у сільськогосподарському виробництві в загальній кількості зайнятих в усіх сферах;

- ✓ рівнем розвитку економіки країни, отже – і рівнем заробітної плати на підприємствах, в організаціях та установах, чим визначаються можливості населення щодо задоволені своїх сімейних потреб за рахунок цих заробітків;

- ✓ можливістю задоволення потреб населення у продук-

тах харчування за рахунок їх виробництва у вітчизняних сільськогосподарських підприємств;

✓ розвитком в сільській місцевості та в регіонах ускладненої доставки продуктів харчування системи роздрібної торгівлі сільськогосподарською продукцією, готовою до споживання без промислової переробки або після первинної обробки в домашніх умовах.

Вступ України до СОТ стимулюватиме прискорення аграрної реформи, зобов'яже її виробити стабільну аграрну політику та дотримуватися її. Усе це, безумовно, сприятливо вплине на залучення до галузі іноземних і внутрішніх інвестицій. Будучи членом цієї організації, наша держава зможе брати участь у виробленні спільної аграрної політики і правил міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією, а також поліпшити перспективи сільськогосподарського зростання за рахунок скорочення неефективних затрат на неринкові заходи. Нарешті, Україна дістане можливість впливати на врегулювання суперечок і захищатися від свавілля торгових партнерів, зможе істотно підтримувати своє сільське господарство. Водночас її правила передбачають застосування заходів підтримки сільського господарства, що належать до так званого "зеленого кошика", які не підлягають скороченню і контролю з боку СОТ.

Двома основними критеріями, що визначають заходи "зеленого кошика", є такі:

1) вони не повинні справляти переколючого впливу на виробництво і торгівлю, або ж цей вплив має бути мінімальним і не стосуватися цінової підтримки виробництва;

2) вони повинні реалізуватися через урядові бюджетні програми, а не за рахунок споживачів продуктів харчування.

Основні заходи "зеленого кошика", які належать до загальних послуг, такі:

✓ наукові дослідження і дослідницькі програми щодо окремих видів продукції та продуктів харчування;

✓ контроль і боротьба з шкідниками і хворобами рослин і

тварин, а також розробка систем їх недопущення; навчання та забезпечення учбового процесу; надання консультаційних послуг;

✓ результатів наукових досліджень виробникам і споживачам продуктів харчування;

✓ інспекція цих продуктів з точки зору їх впливу на здоров'я людей, безпеки харчування і відповідності встановленим стандартам.

Підбиваючи підсумки можна зазначити, що Україні потрібна стратегія розвитку села взагалі та сільськогосподарської зокрема. Ця стратегія повинна базуватися на зовсім інших підходах і принципах ніж здійснювана сьогодні аграрна політика держави. З одного боку необхідно розмежувати проблеми розвитку села і проблеми аграрного бізнесу, а з іншого – потрібним є комплексний підхід до розвитку сільських територій при якому в центрі уваги перебувала б людина, що живе в сільській місцевості.

Визначаючи стратегію розвитку своєї аграрної політики, Україна повинна орієнтуватися на перспективу вступу до ЄС. На внутрішньому і світових аграрних ринках слугуватиме важливим позитивним аргументом при розв'язанні питання про її членство в ЄС. В таких умовах сільське господарство України дійсно може стати житницею не тільки Європи, але й інших континентів.

Література:

1. Дем'яненко С., Свідерська І. До питання про стратегію розвитку аграрної політики України // Економіка України, 2004. - №8.

2. Онищенко О. Сільськогосподарські підприємства після реорганізації: ресурсозабезпеченість, виробничі затрати, продуктивність. – Економіка України, 2004. - №12.

3. Онищенко О. Господарства населенню: підсумкові оцінки прогнозу. Економіка України, 2003. - №3.

4. Юрчишин В. До аналізу причин і наслідків занепаду сільського господарства. Економіка України, 2001 - №2.